

Nederlandse elite ontbeert onbehagen

Het broeit onder het glanzende oppervlak van onze welvaart. De elite trekt zich terug in een bubbel en ontkent maatschappelijke problemen.

FRITS BOSCH

Leeuwarder Courant 23 aug. 2018.

We maken ons zorgen over de multiculturele samenleving, integratie, globalisering en (het gebrek aan) solidariteit. Ik heb me afgevraagd wat de gevoelens hierover zijn bij de Nederlandse elite; mensen die zaken naar hun hand kunnen zetten in de netwerk-, informatie- en dienstenmaatschappij.

Vroeger had 'elite' een gunstige betekenis, nu minder. Ik hecht geen waardeoordeel aan deze term. Om inzicht te krijgen in hun gedachte-wereld heb ik gesproken met mensen van serviceclubs, de pers, de financiële wereld, het midden- en kleinbedrijf en wetenschappers. Daarnaast sprak ik met 'de gewone man' en met allochtonen.

Voelt de Nederlandse elite onbehagen over de ontwikkeling van on-

tisch, levend in de eigen bubbel. Ik zag zelfingenomenheid ('Ik ga geweldig') en berusting ('We kunnen er toch niets aan doen').

De 'gewone man' voelt het onbehagen dat de elite ontbeert. En er is volop reden tot onbehagen. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) meldde in mei in het rapport *De nieuwe verscheidenheid - Toenemende diversiteit naar herkomst in Nederland* dat de sociale cohesie is aangetast door de diversiteit.

Burgemeesters weten weinig van de veranderende samenstelling in hun gemeente. Groepen hebben minder vertrouwen in elkaar, beoordelen het contact minder positief en zijn negatiever over de leefomgeving.

Meer diversiteit betekent meer criminaliteit. De economische groei in Noord- en Zuid-Holland loopt te-

regeringsleiders van de afgelopen periode op dit echee aanspreken. We leven niet met elkaar, maar naast elkaar in 233 bubbels. We hebben ons voortdurend met 'zij' beziggehouden en 'wij' verwaarloosd. Wat bindt ons eigenlijk nog?

Zijn 'wij' nog een volk met onderlinge saamhorigheid en solidariteit? Vormen wij nog een hechte groep die zich door een gemeenschappelijke taal, cultuur, politieke geschiedenis en door westerse waarden met een wordingsgeschiedenis van eeuwen, verbonden voelt en een natievorm? Hebben we nog een cultuur waarbij we ons vertrouwd voelen en die ons houvast geeft?

Na de Tweede Wereldoorlog zijn we druk geweest met het opbouwen van de verzorgingsstaat. Nu er bewijs is dat we maatschappelijk versneld op de weg terug zijn, berusten men.

ze samenleving en zo ja, waar richt dit zich op? Na alle gesprekken constateer ik dat er enige onvrede bestaat, maar zonder urgentie, of het nu klimaatopwarming, globalisering, de Europese Unie, de islam of de cohesie van de samenleving betreft.

Tot mijn verbazing kreeg ik geregeld te horen: 'Je bent te pessimistisch', 'We hebben de plicht om optimistisch te zijn' en 'Ik wil niet uit deze mooie droom gewekt worden'. Ook gehoord: 'Ik heb een tweede huis en een nieuwe SUV gekocht. Ik richt me op mijn loopbaan, geld verdienen en mijn privéleven.'

Pensionado's zijn vooral bezig met clubjes, kleinkinderen, vrienden, gezond blijven, golfen en 'het zal mijn tijd wel duren'. Men is vriendelijk, hardwerkend, relatief rijk, tolerant, hulpvaardig, schuldbeust, empathisch en kosmopoli-

rug door immigratie. Op plaatsen waar veel verschillende etnische groepen wonen, raken inwoners vervreemd van elkaar en trekken ze zich terug in de privésfeer.

Het toenemen van diversiteit is voor allen nadelig, aldus de WRR. Kortzichtig overheidsbeleid, vooral gericht op de belangen van het bedrijfsleven, heeft het belang van alle groepen geschaad. De WRR laat alle alarmbellen rinkelen, maar berust. We moeten ermee dealen.

Geen wonder dat het vertrouwen in de politiek afneemt. Het rapport *De religieuze beleving van moslims in Nederland* van het Sociaal en Cultureel Planbureau constateerde in juni dat moslims religieuzer worden, conform de wereldwijde trend. Onze samenleving wordt tribaler, ondanks al onze pogingen dit tegen te gaan.

We mogen de verantwoordelijke

De ontkenning doet zich ook voor bij politici, bedrijfsleven, universiteiten en media. Men wil de realiteit niet zien en verdedigingsmechanismen treden in werking. Men weet niets van de islam. Men is onwetend, naïef en oppervlakkig. Allen zeggen in koor: 'Diversiteit maakt Nederland een geweldige plek', terwijl uit empirisch wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het toch anders is.

We hebben een groot maatschappelijk probleem en de elite maakt daar deel van uit door het te ontkennen. Het gaat geweldig goed met Nederland, althans in economische zin. Maar: 'It's not the economy, stupid!'

Frits Bosch is macro-econoom, socioloog en auteur van *In Holland staat een huis, ja, ja...* Onbehagen bij de elite, dat 27 augustus verschijnt.

'Het toenemen van diversiteit is voor allen nadelig.' FOTO ANP/LEX VAN LIESHOUT

De neoliberale politiek heeft, zoals steeds meer gevoeld en doorzien wordt, een tweedeling in de samenleving geschapen. Er is een steeds diepere kloof ontstaan tussen de rijke elite van politici en bevoordeelde ondernemers en de arme gewone mensen/het Volk, die steeds weer met belastingen 'gepakt' worden, om deze rijkdom van de elite te bekostigen.

In dit artikel wordt beschreven, dát en waaróm er onbehagen, onvrede en wantrouwen is ontstaan. De gemeenschap valt inderdaad steeds verder uit elkaar, de solidariteit verdwijnt, omdat bij het neoliberalisme alles wordt geprivatiseerd en geïndividualiseerd; de mensen moeten steeds meer met elkaar concurreren, om in een steeds armer wordende maatschappij het hoofd boven water te kunnen houden. Ze worden daardoor steeds meer tegen elkaar opgezet.

De commerciële- en politieke elite merkt niets van dit onbehagen, of ontkent het zelfs glashard, omdat zij zich veilig hebben verschanst in hun private bedrijven en in de ondoordringbare kaasstolp/bubbel, die het Binnenhof in Den Haag is geworden.

De elite kan zich immers genoegzaam koesteren in de wetenschap, dat het (economisch) goed gaat en gewone mensen dus welvarender zullen worden; die kunnen niets meer te klagen hebben.

Maar.....inderdaad, anders dan zij denken, zijn die groeiende economie en welvaart niet de bron van het onbehagen. Dat zijn de zaken, die hier genoemd worden, met daarbij het feit, dát en waaróm het vertrouwen van de burgers in de politiek/bedrijven beangstigend snel is verdwenen.

Het is genoeg bekend, dat het praktisch uitgesloten is, dat het almachtige neoliberale politieke regiem/elite zich uit eigener beweging zal (kunnen, willen) vernieuwen en/of hervormen in de richting van meer democratie, burgerlijke medezeggenschap en volksvertegenwoordiging.

Er is een totaal ander nieuw politiek systeem nodig. Ook Johan Remkes, voorzitter van de Staatscommissie voor onderzoek van het Parlementaire Stelsel stelde dit uitdrukkelijk bij de aanbieding van het Eindverslag; hij waarschuwde de politiek, dat er snel iets moet veranderen, omdat de onvrede/het onbehagen van het Volk hoog is opgelopen.

De komst van de **gele hesjes**, de **scholieren demonstraties (gesteund door wel 123 wetenschappers)** en **Urgenda** zijn hoopvol, maar ze hebben nog een duidelijk omschreven 'Doel' nodig.

Het is uitgesloten, dat dat dit neoliberale (semi)dictatoriale regiem op eigen kracht de gewenste democratische- en andere veranderingen gaat doorvoeren. Ook de demonstranten zullen dit niet kunnen afdwingen. Veel beter is het, om te demonstreren vóór radicale veranderingen van het politieke stelsel; het Nieuw Nederlands Kiesstelsel ++ is daarvoor het ideale 'instrument'.

Gelukkig is er nu het **Nieuw Nederlands Kiesstelsel + Referenda** en het daarmee één geheel zijnde **Hiërarchisch Model van Verantwoordelijkheid en Mandatering**.

Zij vormen samen het ideale draaiboek voor deze verandering; zij kunnen alle zes (zeven) zwakke punten in onze "democratie", die Remkes heeft genoemd, oplossen én de weerbarstige politieke partijen van het politieke toneel laten verdwijnen én de democratie herstellen, zoals Thorbecke het bedoelde.

Nu is het 'zaak', om dit **Nieuw Nederlands Kiesstelsel ++** alom bekend te maken.

